

“We laten de voordelen zien van iets anders dan Engels raaigras”

MEER KRUIDEN – meer weidevogels?

BOEREN EN ONDERWIJSINSTELLINGEN ONDERZOEKEN HET EFFECT VAN DIVERSER GRASLAND

Wat kunnen we doen om de weidevogelstand te verbeteren? Mogelijk helpen meer soorten kruiden en grassen in de wei. Ook voor de gezondheid van koeien zou dat voordelig kunnen zijn. Of het in de praktijk ook echt zo uitwerkt, is onderwerp van het KCNL-project ‘Kruidenrijk grasland’, een samenwerking van boeren en onderwijsinstellingen.

Welke kruiden kun je het beste gebruiken, wat zijn de kosten, wat levert het op aan gezondheidswinst voor koeien, wat levert het op voor de weidevogels, hoe staan de afnemers van melk er tegenover? Daarover gaat het project ‘Kruidenrijk grasland’ dat loopt in Noord-Hollands veenweide- en kleigebied. Projectleider vanuit Van Hall Larenstein is Goaitske Iepema, docent en onderzoeker Melkveehouderij. “We willen bijvoorbeeld weten of de kruiden ook daadwerkelijk veel insecten aantrekken die als voedsel voor de weidevogels kunnen dienen. Van welke kruiden profiteren welke insecten en hoe houd je de kruiden in stand in je weiland, ook na enkele jaren? En zijn de koeien ook daadwerkelijk gezonder en hebben ze minder vaak een dierenarts nodig?”

BEWUSTWORDING

Volgens haar is het, naast het verkrijgen van kennis over deze technische en praktische onderwerpen, ook belang-

rijk dat agrariërs zich bewust worden van de voordelen van meer kruidenrijk grasland. “Er is een aantal boeren dat graag experimenteert en van alles probeert. Maar voor een groot deel van de agrariërs en ook studenten is het allemaal nog wel erg nieuw. Die zijn gewend aan een mooi groen veld met Engels raaigras. Dat is goed voor de koeien, je weet wat je hebt en daar wijk je dan niet snel van af. In dit project willen we laten zien dat er een alternatief is dat veel voordelen heeft.”

Het project is – en dat is precies waar het KCNL voor in leven is geroepen – een innige samenwerking tussen praktijk (agrarische collectieven), onderwijs en onderzoek (Van Hall Larenstein, Aeres HBO en MBO, en groene vmbo- en mbo-school het Clusius College) en Landschap Noord-Holland. Het is bovendien een samenwerking tussen de melkveehouderij- én biologieopleidingen, want de deelnemers willen weten wat de effecten op de natuur zijn maar ook wat de economische perspectieven zijn voor de melkveehouder.

Projectleider Goaitske Iepema: “We willen huidige en toekomstige generaties veehouders stimuleren om meer te doen aan kruidenrijk grasland.”

ECONOMISCHE HAALBAARHEID

Jaap Visser is een van de deelnemers in het project. Hij koos ervoor om een weidevogelmengsel in te zaaien, zaden van kruiden en grassen waar de weidevogels van kunnen profiteren. “Al sinds mijn tiende ben ik bezig met weidevogelbescherming. Het leek me interessant om nu eens vanuit deze invalshoek te kijken. Ik heb dit voorjaar een voor weidevogels kansrijke plek gezocht en op twee hectare daarvan kruiden ingezaaid en niet bemest. Er zitten verschillende grassen in zoals kamgras en reukgras en kruiden als rolklaver, smalle weegbree, rode klaver en vogelwikke. De koeien staan er nu sinds een paar weken en de vraag is of ze die kruiden opvreten. Dat is natuurlijk het belangrijkste. Eén seizoen is nog te weinig om conclusies te trekken over de vraag of het goed voor de weidevogels is, dus daar kan ik nu nog niets over zeggen. Waar ik als agrariër natuurlijk ook naar kijk is of het economisch uit kan. Ik verwacht ongeveer een halvering van de grasopbrengst. Daar komt bij dat je het apart moet inkuielen en de kuil wellicht een mindere kwaliteit heeft. Al met al kost het meer en brengt het minder op. Gelukkig hebben we de aankoop van het zaadmengsel vergoed gekregen. Met ongeveer 770 euro per hectare in plaats van 220 euro voor regulier graszaad is het een behoorlijke kostenpost. Door minder kilo's kruidenzaad per hectare te zaaien blijven de meerkosten enigszins beperkt en geef je de kruiden meer kans op een goede opkomst.”

Visser krijgt regelmatig studenten op zijn bedrijf die naar het experiment komen kijken. “Ze komen in allerlei groepjes langs of doen workshops onder leiding van Landschap Noord-Holland. Dat is mooi, want zo raken steeds meer jonge mensen bekend met deze andere manier van werken op een agrarisch bedrijf.”

POSITIEVE EFFECTEN

Manon Kortleve is als studente bij de opleiding Dier- en Veehouderij aan Van Hall Larenstein te Leeuwarden betrokken bij het project. Ze voerde in opdracht van Royal A-ware een literatuurstudie uit naar de effecten van kruiden en klavers op bodem, koe, koegezondheid en biodiversiteit. Zij vond dat percelen na het inzaaien van kruiden of klavers een veel betere beworteling hebben, een hogere opbouw van organische stof en een hogere voederwaarde. Ook vond zij positieve effecten op diergezondheid. Maar, zo waarschuwt ze, om dit te bereiken zijn wel hoge aandelen van kruiden en klavers in het graslandmengsel nodig.

TOEKOMSTIGE GENERATIES

Iepema is blij met de studentenrapporten die het project tot nu toe heeft opgeleverd en het enthousiasme bij steeds meer studenten en agrariërs. “Kruidenrijk grasland gaat over veehouderij, maar is ook heel erg ecologisch. Hoe gaan we dat inbedden in het onderwijs, wat moeten studenten weten en hoe geven we dat samen met de praktijk vorm? Omdat het zo'n breed onderwerp is, verwacht ik dat we ook meer docenten kunnen betrekken van andere studierichtingen, zoals bodem en marketing. Als we dat goed weten te doen, zal dat de huidige en toekomstige generatie veehouders stimuleren om meer te doen aan kruidenrijk grasland in hun bedrijfsvoering.” Voor er op grote schaal kruidenrijk grasland wordt ingezaaid, zijn er nog economische uitdagingen om op te lossen, maar het project heeft de kansen ervan in elk geval op de kaart gezet.